

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

PIK LIV. Ч. 79. НЬО ЙОРК І ДЖЕРЗІ СІТІ, вівторок, 23-го квітня 1946.

No. 79. NEW YORK and JERSEY CITY, Tuesday, April 23, 1946. VOL. LIV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ ПЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ
АМЕРИКИ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ

Тел. „Свобода“: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: ВЕрген 4-1016
4-0807

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

Цьогорічна „Писанка“ - скитальцям в Європі

Розповідає про Львів, що його знав давніше

До Нью Йорку прибув воєк, що був у Львові ще 28. березня 1946. Передамо дещо з цього, що він розповів з своїх помічень в часі триденного побуту в цьому місті.

„ЖУКОВ“, А НЕ „ЛЬВІВ“

Найбільш сенсаційним в оповіданні цього воєка є те, що він твердить, що місто Львів має вже іншу назву. Він каже, що советська влада перемінила назву міста і воно тепер називається „Жуков“. Такий, каже він, бачив він напис на головнім залізничнім дворі. І так, каже він, а не інакше називають місто росіяни, що їх повно в місті. Такі є теж написи на омні-бусах, що їдуть в напрямі Львова. Там теж не пишеться Львів, а тільки Жуков, що є прізвище советського маршала. Двіресь „Підзамче“ знищений. Теж знищена відома фабрика лідкерів, що була за жовківською рогачкою.

В ДОРОЗІ ДО МІСТА

Великий двіресь тепер більший ніж за давних австрійських часів. В середині видніють написи московські й українські. Стіни прикрашені малюнками з большевицької революції, що дуже нагадують малюнки, що були на стінах Советського Палацу в часі Світової Вистави в Нью Йорку. Розбиту двіресь німецькі военнопільники, фабрики, що стояли недалеко двірця, головні при кінці Городецької, понищені. Костели, що їх було видно по дорозі, цілком понищені, як от св. Єлисавети, а св. Марії Магдалини збережений. Будинки Політехніки ненарушені. Знов будинок колишньої української гімназії, що була біля Політехніки, який був перемінений за німців на шпиталь, остає ним далі ще й тепер. Будинки колишньої української греко-католицької духовної семінарії знищені разом з церквою. Заклад Осолінських дещо знищений, а тепер перемінені на друкарню. В великій кам'яній при вул. Осолінських, що була колись власністю Української Соціалістичної Партії, тепер мешкають советські урядовці.

УКРАЇНСЬКІ ЦЕРКВИ

Катедра св. Юра остала цілою. Вона тепер перемінена на православну російську церкву і є в руках червоної армії. Бачив там при брамі військову варту. Весь час їздять і виїждять з забудовань Юра вантажні авта, що прикриті полотном. Щось звідтам вивозять. Старі жінки, що сиділи на лавках на площі св. Юра, казали, що вивозять святоюрські скарби. На площі повно військових шатер, біля яких поприривзані коні. Древа на площі понищені. Розповідали, що крім св. Юра ще перемінені такі греко-католицькі церкви на російсько-православні: на Левандівці, що була для залізничних робітників, та на Богданівці, що була на кінці Городецької вулиці. Волоська церква ненарушена. Її обслуговує два оо. Василіяни. Казали, що можна виголосити проповідь по українськи, але треба її передом предложити урядові до цензури. Преображенська церква замкнена. Кількоє українських священиків у Львові, годі було довідатись.

МИТРОПОЛИТ ПОМЕР У ЮРІ

Далі воєк подав, що митрополит А. Шептицький лежав якийсь час до приходу Советів у домі латинського архієпископа Твардовського, але перед смертю казан себе перевезти до Юра, де і помер. Тіло митрополита поховане в крипті церкви св. Юра. Похорон відбувся на кошт вірних, але советські джерела розголошували, що на кошт держави.

ВАЖНІШІ УСТАНОВИ

Дім „Просвіти“, що є в ринку, є сильно ушкоджений. Два горішні поверхи знищені. Кажуть, що книжки „Просвіти“ опинились по селах. Усі бібліотеки мали вивезти з Львова в глибоку Росію. Дім Товариства „Дністра“, що був на розі вулиць Руської і Підвала, перемінені на Амторг. На ньому виділе тепер напис „Амторг“. Народний Дім при вулиці Вірменській перемінені на „Гостиницю Красного Салдата“. „Народня Гостиниця“ при вулиці Косцюжко ненарушена. На колишньому будинку Галицького Союзу, що його польська влада перемінила на університет, виділе тепер напис в українській мові „Університет ім. Івана Франка“. Є одна українська гімназія, що приміщена в будинку колишньої гімназії, що була на вулиці Баторія.

ХАРАКТЕР ВУЛИЦЬ

Як імя міста, так і назви вулиць змінені. Давня вулиця Леґіонів, яка мала назву за австрійських часів вулиця Кароля Людвіка, називається тепер вулицею Стадіна. Колишній міський театр є зверху знищений, але там дають вистави. При цій вулиці є кілька книгарень з українськими написами, а в них продаються київські комуністичні видання. Пам'ятник Міхейкича і статуя Преч. Діви на Марійській площі шезли. На вулицях чути в першу чергу мову московську, потім польську, а на третім місці українську, але не колишнього галицького говору. Виходить українська газета, але її тяжко десь набути. Як на вулицях так і по домах видно чужих людей. Кажуть, що це кіргізи, калмуки й інші азійські племена. Булих мешканців Львова якби вже не було. Їх мали вивезти на Сибір. Ті, що ще є, сплять щоночі деінде, поки НКВД й їх не схопить. Національне питання у давньому розумінні тепер у Львові не існує.

ІНШІ СПОСТЕРЕЖЕННЯ

Совети загалом змінюють назви місцевостей. Воєк чув, як називали Тернопіль Тимошенкоград, Станиславів Красноград. Так само називають і області від тих міст, а за ними йде зміна назв районів.

Автобуси, які їдуть з Жукова до Лінії Курзона, мають написи в мові московській, українській і польській. Від Горола Ягайлонського починаючи, не вільно з автобусів нікому висідати під загрозою кари смерті. Це мабуть тому, щоб ніхто не приєднався до будови нових фортифікацій, які будуть налад колишньої Лінії Мажіно в передвоєнній Франції. Попри лінію Курзона поставлені густо плоті з кільчастого

О. Б-ко.

ВОСКРЕСНЕСЬ ТИ!

Тебе я спив, Всеславлена, під ранок.

Тоді як сонце промінням ясним

Вилітає мрію в синій збіг весни

І всім, всьому на цвіт вділяє право,

Тебе я спив...

І ти уся була вінцем прибраною,

Цвіли твої поля, твої лани

І синь Дніпра заграла кріваво,

Наче в дзвони сам Сірко дзвонив.

А з Київської Золотої Брами

Твоїх, твоїх вихованців-сини

Виводили тебе з осуд храму,

Гвалтуючи у слід: роспини! роспини!

А ти несла хреста під сонцем правди...

Воскреснеш ти, розтерзана, із мертвих!

За сонцем встанеш ранком золотим,

Сама осудши і скараєш тих,

Що не увірли у твій великий жереб —

Воскреснеш ти!

Тобою гніт світів буде затертий,

Сама спалиши тортурні і хрести

І станеш всім поприривною смерті,

Поставиш варту промінням густим!

Та ще прийдуть: самуми, грім і смерті,

Ще жертвеник твій певно не застиг

І я своє трівожне хоре серце

Складаю доліти в нім...

Я вірю в день визволення прийдешній!

Воскреснеш ти!

„Я вибрав свободу“

I CHOSE FREEDOM: The Personal and Political Life of a Soviet Official. By Victor Kravchenko. 496 pages. New York. Charles Scribner's Sons. 1946. \$3.50.

Можна дістати в книгарні „Свободи“. Ціна \$3.50.

Тими днями появилася на американському книгарському ринку книжка, яка відразу звернула на себе загальну увагу. Це вже видно хочби по тих критиках, що появилісь в таких газетах, як Нью Йорк Таймс чи Нью Йорк Геральд Трибун. Тих критик буде цілком певно дуже багато, бо є про що писати, є що коментувати. Це така книжка, що є найоригінальніша з усіх тих, що описують життя в Советях. Її наголовок подано вгорі. Автор: Віктор Кравченко. Це оповідання очевидця-комуніста, що знає советську владу і советський режим з доволіного досвіду — на собі й людях, на масах людей, на цілих народах. Книжку що треба не тільки читати, бо незвичайно цікава, але її треба добре простудіювати. Вона писана доволі легко. Ми хочемо звернути на неї тільки загальну увагу, а рівночасно згадати за те, що там пишеться про Україну. Автор згадує в одному місці, що колиб йому прийшлося писати про відношення України до Сталіна, то треба би йому написати окремий великий уступ уже на те, щоб згадати тільки за найголовніше. Тому, хоч книжка має до 500 сторінок, про Україну в ній не так багато, але те, що є, таке потрясаюче, що вже воно саме може бути найчорнішим обвинуваченням Сталіна, партії й комуністичного режиму. Автор тут і там виявляє своє українське серце, коли пише „моя Україна“, „моя українська мова“, чи „моя“, „мила“ українська пісня. Про свій рідний дім згадує з великою теплою як дім старих революціонерів з царських часів, в якому „співали українські й російські пісні“ й з якого вивчив і українську мову, бо згадує, що знав ту мову змалку. В комуністичних рядах опинився зараз по захопленню України большевиками.

В ГОЛОДНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СЕЛІ.

Дніпропетровський район позаду. Партія і товариш Сталін наказують іти в цей район позбувшись гнилого лібералізму та буржуазного гуманітаризму і діяти безсердечно як большевик, достойний товариша Сталіна. З такими вказівками вислала Партія і товариша Кравченка у цей район, де треба змусити українські села доставити владі наложений на них збіжжівий податок. Наказ: Маєш знайти збіжжя, не лякаючись вживати найгостріших м'яг у душі вірного чекіста.

Тим українським селом, де це мало бути здійснене, було село „Подгородное“, мабуть в українській мові: Підгородне. Це рік 1933, рік страшного голоду.

Прибувши в село старшина села злегка говорить, що селяни голодують і так охляли, що нема кому робити. Ідучи селом вдаряє Кравченка тиша. Нікого не видно. Товаришу, каже до нього сільський комуніст: От бачите, до чого докотилася наша Україна; як де маєш шматок хліба, та так треба їсти, щоб сусіди не угледіли. А от хлопичина-сирота. Тихо, не питай його. Це жертва колективізації. Його батька, що не був ніяким куркулом, розкуркуляли дочиста, побили і слід по ньому пропав. І то за те, що кричав: Це моя земля! Це моя худобина! Це моя хата! Таке розповідає комуніст товариш, товариш товаришеви. Та Кравченко потішав товариша тим, що не всі комуністи однакові, бо є деякі, що обурюються, як таке почують. Деякі навіть не можуть з сорому за Партію селянам в очі поглянути. Або советська влада і господарка в селі: Селяни бють, страшно бють, теж таких, що мають і по 60 років. А який всюдї бруд, яке нехлюйство! А чейже воно таке противне натурі українського селянина... Та одне добре слово до селян і трохи хліба, щоб могли піднятися, а вже за кілька днів всюдї чистота. Навіть несеться дівоча пісня! Конфіскація збіжжя в сільських комуністів-грабників, що були начальством, та ще дещо з магазинів і вже є велика пільга для селян, уже є вратування робочої сили на живна. Коби тільки не нутрішні тортурні у Кравченка. Боже! Партія винувата, що всюдї нехлюйство, насилля, морди, та що люди гинуть масово з голоду як тому 10 років в часі, коли збіжжя не на складі, а заказано його вивантажувати. Люди пухнуть з недоїдання, а масло їде до Англії й Франції з того самого села, де селяни гинуть масово з голоду. Про це ні слова в пресі, а тільки повно про величезні успіхи першої Пятілітки, що досягнула своє уже за чотири роки. А чому в Петрові аж надто тихо? Уже всіх псів у селі поїли. Нема ні коби, ні птички, ні миші. А скільки роботи, щоб від рана до вечора трупи збирати і ховати! Та розповідає про це, як люди вмирають з недоїдання, це монотонна справа. Ніхто навіть говорить про це не хоче. Ще старий візник Кузька заговорить. Жінка померла йому з голоду, двох синів заслали в Сибір як кулацьких агентів, а старого залишили поганяти коні в колхозі... І це добре, бо хоч є з ким розмовляти; з кіними. Це добрі створіння. А до хат то такі страшно зайти. От молоді жінка-селянка з обличчям без усякого виразу. Вся кров, як здається, стекла з неї, а біля неї двоє диточок. І питає вона: Чи і вони мають погинути так як другі? Деж твій чоловік, де батько, де брат? Не знає, арештовані, пропали... Та ті, що померли, то ще ніщо. Але пів-живі, близькі смерті, то з ними такі найгірше. А опухлих з голоду є сотки в одному тільки селі Петрові! Не знає навіть, скільки їх деінде вмирає. Віз облізлає село кожного дня і збирає трупи. Не стає в селі уже кори на деревах і кіських лаянників, що були щоденно стравою селян. Та Партія наказує не зворушуватись, не микнути і селянам не попускати.

Таке й тим подібне відірвало вкінці душу Кравченка від Партії, від режиму і Сталіна. Він вибрав свободу...

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597-7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

PEREDPLATA:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодинокі числа три центи.		Three cents a copy.	
На рік	\$7.00	One year	\$7.00
На шість місяців	\$3.75	Six months	\$3.75
На три місяці	\$2.00	Three months	\$2.00
b. Джерелі Члн і Загальної:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	\$10.00	One year	\$10.00
На шість місяців	\$5.25	Six months	\$5.25
На три місяці	\$2.75	Three months	\$2.75
Число з суботи (з англійською Частинкою):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	\$2.50	One year	\$2.50
На шість місяців	\$1.50	Six months	\$1.50

За оголошення редакції не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ТРИУМФ ПЕРЕСЛІДУВАНИХ І ГОНЕНИХ!

Христос воскрес!

Це радість, а не сум! Це перемога, а не програ!

Це триумф! І то триумф переслідуваних, гонених і гноблених за Ідею, за ідеали такої цивілізації, якої основи в Божому законі.

Це правда, що за ті ідеали треба часто гірко терпіти. А буває, що навіть і тікати з рідної хати в чужі землі, щоб їх заховати, як мусили тікати Божі Матір з Йосифом, щоб врятувати життя Божому Дитині перед Іродом. Що більше: За ті ідеали треба не раз і гинути, щоб вони могли жити чи воскреснути, як мусив гинути Богочоловік, щоб потім дати Своім воскресненням незвітний доказ непереможності Закону Того, що Його післав.

Тому: Геть думи сумні!

Але проте вони вносять коло нашого серця. При-тисніть наш мозок. Зморщити гнів витискають на нашому обличчю. Бо й є чого! Бо термосьте нами лист за листом, вістка за вісткою, що їх дістаємо від наших рідних і найближчих.

Та проте: Геть думи сумні! Геть з ними при-наймні в той день, коли треба сумувати катом і кровопийцям Іродом, коли треба дрожати в сумлінно Аннам, Каяфам, чи Пилатам. Бо це день тих, що їх засудженими на смерть, але вони воскресли або воскреснуть, якщо є на шляху до воскресіння.

Тому співаймо голосно й з цілою душою й з повного серця: Христос воскрес! Так, який це була весна золота, що її оспівала наша Леся Українка, дораджуючи і нам навіть у такому часі серед лиха співати пісні. Та дораджує вона це не так таким як ми, американські українці, що в щастливому краю, а таким нашим братам і сестрам, що у дійсному горю і нужді. Саме до них вона промовляє: Буду камінь важкий піднімати, і вагу несучи ту страшну, буду пісню веселу співати.

"Наш Храм", співає вона на іншому місці, в руїнах. Вороги найсвятіше спалили, а на вівтарі неправдивим богам чужинці вогонь запалили.

"Ти не наш!" — пише вона далі. Але вірними будуть Тобі на чужині Твої люди і "бразне клинок об залізо кайданів і луна піде по твердих тиранів".

Так піде ця луна! Христове воскресіння це за-повідає. І тому саме є воно триумфом пересліду-ваних і гонених навіть тоді, коли вони ще в неволі, коли ще на вигнанні в чужині.

Христос воскрес, браття і сестри на нашій віль-ній американській землі! Христос воскрес, браття і сестри на нашій не своїй землі — в Україні! Христос воскрес, браття і сестри на вигнанні, на скитальщині! Геть думи сумні!

Микола Чубатий.

ВЕЛИКОДНІ УКРАЇНИ

В культурному житті українського народу Різдво це свято, що обмежене до родинного кола в хаті. Натомість Великдень це свято маніфестації, зовнішнє. Різдвяні звичаї відбуваються в хаті серед своїх, великодні звичаї відгравують-ся немов в суспільній драмі поза хатою, публічно серед громади. Тому теж Великдень в минулім українському народі звязувався частіше з важними подіями цілого народу. Воскресіння Христа та глобика віра, що правда мусить пере-могти неправду, ставали у най-важчих переживаннях українського народу джерелом надії, що не зважаючи на упадок, а навіть і найбільшу трагедію, він збереже своє існування, підніметься і воскресне до кра-шого життя.

Тому Великдень ставав немов святом надії, що й найгір-ше зло українського народу проминє, бо так як ісцезає дим, так счезнуть мають всі

вороги правди і справедливості.

Великодні України у великі історичні роки були днями великого підйому духа, але рівночасно побоювання, чи досягнений успіх вдержиться, чи він тривалий. Не було хіба в житті українського народу Великодні більше радісного як Великдень 1649 року. Бо рік скорше український нарід під проводом Богдана Хмельницького розгромив силу Польщі, а гетьман шойно недавно віхав як монарх триумфатор в мурмі міста Києва. Вороги були роз-биті в прах. Тому була при-чина, щоб на Воскресіння ра-діти та заживати повної ра-дості.

Але рівночасно вже надтяга-ли перші хмари нової тучі збоку Польщі. Польський сойм заявлявся проти порозу-млення з переможним козацьким гетьманом. Нові пертрак-тації рвалися і видно вже було, що воскресна радість україн-

ського народу не може бути повна. Вона була закаламуче-на новими непевними подіями, що їх несло-літо 1649.

Такі самі розбиті душевні пере-живання гордилися серед українського громадянства 3 літ пізніше, в 1654 році, Геть-ман Богдан з козаками піддав-ся в січні під протекторат ца-ря, та проте, не зважаючи на московські фрази, положення України у відношенні до Мос-кви було непевне та неясне. З одного боку вдоволення, що Україна зискала сильного при-хильника, а з другого непе-вність та побоювання, чи дося-гнена воля стоїть на певних основах. І знов великодні ра-дість з непевністю, що в ре-зультаті принесе українське посольство з Москви, вислане там гетьманом для вяснення тільки два місяці тому закін-ченого, "трактату приязни" по-між Києвом та Москвою.

А з якими роздвоєними ду-шевними переживаннями стрі-чала Україна Великдень 1709 року! Гетьман Мазепа пірвав з Москвою та підніс прапор бо-ротьби українського народу за визволення. Столиця геть-манська Батурин в полоні у руїнах, а українці самі між собою поріжені — одні за гетьманом визвольником, дру-гі за царем.

Московська навала вже на-сувала на Україну на поміч москалям, що замкнулися в Полтаві в Україні. Зближався рішальний бій на степах Укра-їни під Полтавою між Євро-пою та Азією за майбутність східної Європи та України. Чи могла тоді царити великодні радість в Україні? А таких пе-редполітських великоднів ма-ла Україна більше в своїй бурливій історії.

А проте був теж в Україні один Великдень повний без-журної радості, справдішня радість Світлого Воскресіння. Це відомий великдень 1848 р., що його Іван Франко змало-вав у своїх "Панських Ля-тах". Це той Великдень на во-лі 1848. Великдень того року був Великденьм глибокої та незакаламученої радості, що панщина скінчена. По сотках літ панщиного ярма укра-їнський селянин почувся віль-ною людиною. Він немов на світ народився та дивився тоді на нього як на рожево-красний та соняшний світ.

А вже 59 літ пізніше, 1917 року, подібний радісний Ве-ликдень стрічав український нарід вже не на малім закутку галицької України, а на віль-ній Україні в Києві. Скінчилася тоді царська опіка, що тяжі-ла над Україною від нещасної Переславської Умови, а укра-їнський нарід розкривав очі й видив перед собою новий світ воли для цілої нації. Як надії несли зі собою великодні дзвони по Україні 1917 року! Та чи вірив хто тоді, що поверне знов панщина в Україну зі ще гіршою "протекцією" нового червоного царату. На Велик-день 1917 року нікому і через думку це не могло промайнути бо так усі були певні, що скін-чилася й панщина і Пересла-в.

По всій Україні живий рух, всюдні підйом та шукання но-вих шляхів нового кращого вільного життя. І салдат на фронті, і селянин на своїй батьківській рілі і національ-но пробуджений міщук усі па-дали ідеєю жовто-блакитного прапора, ідеєю так згодом змарнованою самими таки лі-дерами української революції. Національний патос був тоді як вода по повені, спосібна розір-вати й найсильнішу греблю.

Це сила так трагічно змарно-вана у цей національний велик-день 1917. Демагогічні кличі відсталих від народу доктри-нерів скерували цю національ-ну динаміку на бездоріжжя, щоб її зовсім розгубити в ін-тернаціональних кликах спіль-них інтересів з "великорусь-кою демократією". І розгуби-ли і самі опинилися на міліній і цілий нарід пхнули в ще гір-

КОЗАКИ НАД ЕБРОМ

(До "Свободи" з Європи).

Досі їх тут ще не було, що-найменше історія цього не записала. Але зараз, раніше, здається, Ебро висох би, чим їх малиб там забути.

В історію останньої війни увійде без сумніву, теж і Мі-ранда над Ебром, це мале ес-панське містечко, положене в гірському кїлі, що його про-різує горішний біг Ебра у про-вінції Бургос. Підчас війни тут організовано великий концен-траційний табір для чужинців, що без позволення та без від-повідних документів опини-лися у Еспанії. Лягер мав ха-рактер перехідного і, якщо ін-тернованим піклувалось його дипломатичне представниц-тво, еспанці теоретично не ро-били труднощів, щоб його з Еспанії забрати. Велика части-на французької армії Де Голя в Північній Африці рекрутува-лась власне з втікачів, що пе-рейшли через табір у Міранді. Виймок становили ці, проти яких будь-яка держава мала окремі застереження.

Табір в Міранді був міжна-родний в пайпопінному розу-мінні того слова. Від часу ні-мецької окупації Франції че-рез нього перекотилися десяти-тисяч представників най-різноманітніших рас та соці-альних шаблів. Мірандські

шу панщину не до порівняння з тою панщиною сперед 1848 року.

Невикористаний великдень 1917 року приніс Україні по-вний страшний період та нову Голгофу і то в недовгій часі. Хто вже з тих, що були учас-никами великих днів Україн-ської Національної Революції не пригадає собі того кошмар-ного великоддя 1919 року, що розпочав період літ страждань українського народу, стра-ждань національних та соціаль-них. В цім році зі сходу черво-но-московська навала стала вже доходити до границь віль-ної Галичини. Пропагандисти спільних інтересів з "велико-русського демократією" з ва-лісками на цю реакційну Гали-чину, що не розуміла їх соці-альної революції. Втікачі під охорону посівів жовто-блакит-ної ідеї, яку вони самі відби-рали українським масам, щоб її насилу заступити червоною.

Та рівночасно й зі заходу прихилили тривожні вісти про переїзд до Польщі добре у-зброєної армії західного поль-ського наїзника, щоб охоро-нити Європу "перед дичю зі сходу". Такий був великдень 1919. Світ західний та Польща сіяли в Україні вітер, а в за-плату за це нині збирають бу-рю. Заздрили волі українсько-му народові, а за це дістали нині панування через війну в Варшаві, Празі, а навіть в са-мому Берліні.

Немає нині в Україні Вели-кодні, немає дня радості, а тільки одна Велика Пятниця з Голгофною звісткою нині над Україною та царює під владою хвилево переможного сатани на Кремлі. Великдень 1946 пе-рейде до історії як найтрагіч-ніший великдень українського народу за сотки літ його істо-ричного існування. Немає того року на Україні великод-ня. Кругом неправда і неволя, народ замучений лежить. А над ним кремлівський сатана і віру вирвати хоче зі серця у-країнці, щоб без віри у май-бутнє відродження покорилося йому та служити став.

Та це вже таке право істо-рії, що по часах найбільшого горя націй приходить пере-лім. Розвалиться домовина і ми віримо всі у новий велик-день повної волі для світа і України, бо доля України нині вже стисло звязалася з долею цілого вільного світа. Тому вона мусить вийти пере-можною над силами червоного поневолення.

клапи й воші мали можливість і нагоду посмакувати однако-во білою, жовтою як і чорною кровю, або власти жертвою з руки міністра, генерала, висо-кого церковного достойника чи звичайного собі смертника.

Сам лягер — це сторінка для себе. Просторонь він займає понад два гектари площі, за-раз біля залізничної станції — одною з найважливіших заліз-нодорожних вузлів на Піре-нейському півострові. Довкру-жі обведений невисоким му-ливім оградом. Лягер мав ха-рактер перехідного і, якщо ін-тернованим піклувалось його дипломатичне представниц-тво, еспанці теоретично не ро-били труднощів, щоб його з Еспанії забрати. Велика части-на французької армії Де Голя в Північній Африці рекрутува-лась власне з втікачів, що пе-рейшли через табір у Міранді. Виймок становили ці, проти яких будь-яка держава мала окремі застереження.

Табір з огляду на воєнні часи та на "воєнних" людей, що через нього переходили, був під зарядком міністерства війни та під безпосередньою охороною війська. Командан-том був старий, добродушний полковник, у цивільній профес-ії лікар-психіатр, що серед цієї різношерстної маси йому дуже пригодилося: в лягері була така обстановка, що о-дин француз не безпідставно запитував: "покажи мені тут тільки одного одніського, якому в голові зайці не скака-ли". Для допомоги полковник мав це кілька молодших офіцерів та понад сотню вій-ська. Щоб не допустити до по-розуміння між салдатами та інтернованими, салдати дуже часто змінювали.

Військо мало за завдання берегти, щоб інтерновані не втікали. Вночі, щоб не засну-ти та додати собі відваги, во-яки горлали на всі тони слово "Алерто", стільки що сторо-жко. Робили це в той спосіб, що кожних кілька хвилин то-піддавав цей, що стоїть на во-ротах, це підхоплював той зправа ітак ішло, радше по-винно

Праця для жінок і муштин WANT ADS

Classified Department—BEGAN 4-0237—BYANT 9-0582

ПОТРІБНО МУЖЧИН

КРАВЦІВ

При переробованні жіночих убрань
40 годин, 5-денний тиждень.
Голос. в Employment Office, 12 пов.
JOHN WANAMAKER
9th ST. & BROADWAY, N. Y.

Теслі і Сталарі, досвід. при скле-
пних знарядях, 53 год. тиснення,
добре платня. **Atmor**, 107 Bowery,
N. Y. C. Canal 6-2816.

ТКАЧІВ
Досвідчених або учнів
Добра платня, стало, приємне окру-
ження по 2 тижнях
OLD COLONY RUG CO.
118 Lincoln Ave., Orange, N. J.

ПОТРІБНО МУЖЧИН

Жінок до чистення офісів, робочі
години від 6 до 10 вечір. Добра
платня, постійна робота. Голосіться
в Сурінг. Room 501, 165 W.
46th St., N. Y.

**ЧЕМБЕРМЕЙДС
БЕТМЕЙДС**
Постійна праця
Добрі робітничі умови
Голосіться в Універс.
MADISON HOTEL
15 East 58th Street, N. Y.

**ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО
В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО
НАРОДНОГО СОЮЗУ.**

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ВЕЛИКОДНИЙ СПОГІД.

Великдень — і моє рідне
село Полове перед очима. Ма-
ле воно. Між Радеховом і Вит-
ковом. І радше бідне ніж баге-
те. Та яке миле!

Надійшла квітня неділя,
коли то приказує: Не я бо,
лоза бе, за тиждень Великдень.
І таки зараз по вечірні беруть-
ся дівчата за писанки. А то де-
хто пише ще тиждень чи два
скоріше.

Страстний Тиждень. Чудові
відправи в церкві, що завжди
повна людей. Знов у Велику
П'ятницю по Царських Часах
старші до дому, а дівчата при-
бирають церкву, хоругви, кві-
ти чіпляють, а вже в другій
годині хлопці бігають по селі
з калаталками, щоб люди схо-
дилися на виносення Плащени-
ці. Всі спішили, бо тоді то на-
віть малолітні діти постили

УКРАЇНСЬКА ПИСАНКА
ДЛЯ АМЕРИКИ

(Докладніше за сторони 3-го)

ше, а ми твердолюбі ані чи-
чирки...

Так говорили і перечились
управителі Петербурга. Радис-
лись, мітингували і ніяк не мо-
гли рішитись, чим та як від-
дячитись Америці за її добро.
Бо як такий звичайний собі
мужик послав писмо, то що
ж їм робити? Теж слати
писмо? Чи вони не щось
більше мужика!

Вкінці стало так, щоб
замість простого писма виписи-
ти каліграфічно правдиву
„бумагу“.

І так аж в осени, 7. листопа-
ду 1893 року, американська
амбасада у Петербурзі, з ве-
ликою парадною, на якій чо-
стояв князь Бобринський, од-
ержала велику „бумагу“, ви-
писану найкращою каліграфі-
єю і в російській мові, в якій
вишуканими словами уложено
подяку Америці за її велику
поміч. Бумага, себто доку-
мент, був обранований виш-
кою, яку виконав якийсь зна-
менитий артист. Документ цей
оправлено в найкращій рамці,
опакковано теж в найкращу
скриньку і так вислано до Ва-
шингтону. Там вміщено цей
документ у стейтовій бібліо-
теці.

А шож сталося з мужи-
ким письмом? Миж знаємо,
що писанки забрала Наташа,
з письмом начальний редактор
кинув — до коша. Та помі-
ний редактор зрозумів глибше
щирість українського мужика.
Він підняв це письмо, перепис-
ав, поставив про переклад
його на американську мову і
разом з оригінальним листом
послав його до управи Аме-
риканського Червоного Хреста
у Вашингтоні, подаючи рівно-
часно опис цієї справи з Іва-
ном і писанками.

Каяра Бартон одержавши
листа від помічного редак-
тора, була дуже зворушена сер-
дечністю Івана і подала його
письмо, дослідно, як воно бу-
ло, на сторінках історії Аме-
риканського Червоного Хреста.

Отся історія згадує, що тоді
було навіснених голодом в Ро-
сії і в Україні 35,000,000 лю-
дей. Їх треба було харчувати
аж до нового врожаю, що вже
був обильний, в роках 1893-4.
Тоді, в самих початках, висла-
но з Америки харчів в одному
місяці (після обчислень то-
дішнього американського ам-
басадора) на суму 800,000 до-
лярів. Після цього надходили
постійні грошові жертви з А-
мерики, як теж і всяка пожи-
ва, поки не минула голодова
кріза.

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

КЛІВЛЕНД, ОГАЙО.

Наради урядників відділів
У. Н. Союзу.

Дня 6. квітня відбулися в
Українським Народнім Домі,
Вест 14 вулиця, організаційні
збори відділів У. Н. Союзу в
Клівленді, які отворили голо-
вний радний У. Н. Союзу, Дмит-
ро Шмагала, подаючи цілі на-
рад. Рівночасно заявив, що не
буде давати звіту з XXI. Кон-
венції У. Н. Союзу, бо такий
звіт зложати цілком певно де-
легати у своїх відділах на мі-
сячних зборах.

Потім промовляв д-р Лука
Минуга, редактор „Свободи“,
що прибув на ці збори в за-
ступстві хорого головного
секретаря У. Н. Союзу, Дмитра
Галичина. Говорив про ті
ідеали, на яких побудовано
У. Н. Союз, а які заціпляла в
наш загаль „Свобода“ від са-
мого початку свого існування.
Ті ідеали були добрі для ста-
рих імігрантів, вони добрі й
для теперішнього тут родже-
ного покоління. Тільки у змо-

ходили ми на гроби, де прави-
ли парастаси. Школярі обступ-
лять гроб і співають воскресні
тропари. То так усе гарно ви-
глядало й до себе душу при-
тягало, що й нині по стільки
літах воно наше живе перед
очима. Навіть той кавалок за-
ліза, що висів на дереві біля
дзвіниці, в яке вдарили і най-
менші діти і так заважались.

Та ця земля українська нині
— кутами зорана, кістками за-
сіянна і кровю змочена. Мого
села мабуть уже й нема. Моги-
ли там певно бур'яном заросли
і запалися, а про живих людей
ніщо не чути. Нема там кому
сказати: Христос воскрес! Ні
відповісти: Воістину воскрес!

Ева Дуая, лемі, місцеві й загальні. Усе
Грейт Медовз, Н. Дж. відбулось в повній гармонії й

дернізований формі, що є при-
родне, бож тепер мова голо-
вно про притягнення до ор-
ганізації й газети людей, які
України ніколи не бачили, а
родились і виховались в Аме-
риці. Укр. Народ. Союз му-
сить виявити тепер велику
притягальну силу, що заімпі-
нувалаб наші молоді, а це
можна зробити тільки при до-
помозі передових людей з са-
мої молоді. Треба з молоді
таких піонерів, як ними були
колись свідомі та ідейні старі
імігранти, що клали основи
під Союз у часах, коли наш
загал був майже цілком негра-
мотний. Коли нашим життям
і наших походженням заціка-
вилися американці та канадій-
ці з не-українського похо-
дження і навіть вивчають укра-
їнську мову то чого треба
надіятись по тих, що вийшли
з нашої крові.

„Далі промовляв організатор
У. Н. Союзу, Дмитро Білець-
кий, що розповів дещо з свого
організаційного досвіду в Клів-
ленді та в окрузі, а й по інших
містах. Казав, що це є в Клів-
ленді багато таких, що стоять
по різних допомогів ор-
ганізацій, але не є в своїй рід-
ній. Звернув увагу на нові гра-
моти, ухвалені останньою Кон-
венцією У. Н. Союзу, що вже
ставлять Союз у ряді з най-
модернішими аскураційними
компаніями. В Огайським о-
крузі зорганізував організатор
603 члени, а в Клівленді 482.

Ще має призначених головним
урядом У. Н. Союзу 30 днів на
працю в Клівленді й просив
відділових урядників йому в
цій праці допомогти.

Потім розвинулась довша
дискусія враз з запитаннями, в
якій забирали голос різні
урядники та уряднички і про-
мовляючи про...

в надії на збільшення Союзо-
вих рядів у Клівленді новими
членами.

П. Керик, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Продовжують допомогти
акцію для скитальців.

Допомоговий Комітет при
місцевій українській презви-
терській церкві, який вже пе-
редтим вислав зібрані гроші
для скитальців через З. У. А.
Допомоговий Комітет у Філя-
дельфії, зараз знова вислав
\$101. Цю суму зложили такі:

Відалі О. Д. В. У. в Ньюарк \$25;
С. Чорненький з Річмонда \$10; по \$5:
К. Ковальчук, Моравська, К. Галуш-
ка, С. Вітницький, (з Випави); В.
Пархунь \$2; На лігу (зібрав С. Чор-
номаз); С. Присяжний \$2; по \$1: Е.
Пісак, С. Шестак, Н. Пас-
лавський, С. Манківський, В. Рудий,
Д. Соколовський, Ю. Кириченко, П.
Криль, П. Кеико, А. Будник; по 50 ц.
5 осіб, по 25 ц. 6 осіб; Укр. Еван.
Освітн. Тов. зложило свою членську
вкладку \$10 за рік 1946.

„Суму \$101 вислано до Злуч.
Допомогового Комітету у Фі-
лядельфії.

Ю. Баранюк, секр.

МІСТО НЮ ЙОРК.

Продовження збірок на
допомогу.

Щоб не припізнюватися із
виказом збірок, треба час від
часу вказувати частями жер-
тви на допомогти акцію, веде-
ну Об'єднаним Комітетом У-
країнських Товариств. Остан-
німи часами вплинули такі
жертви:

З листі збірок пані Бенцаль: Укр.

ЖАРТИ

Брат до брата.

Зійшлися вчителі в суперін-
тендента на чай. Серед інших
був там один нервовий учи-
тель, який все виривався з не-
вмісними підхлібствами, оче-
видно для суперінтендента, а
часом і ще для старшого вчи-
теля.

Після скінченого підвечерку
в дорозі домів старший учи-
тель починає навчати отого
нервового. „Алеж, Іване, вва-
жай на свій язик. Все вирива-
єшся, як осел! Я хочу тебе
остеретти як твій брат...“ —
Старший учитель не міг докін-
чити, бо нервовий молодий
педагог засміявся на ціле гор-
ло, що аж залящів голос до-
вкруги, але старший довгий
час не міг зрозуміти, чому
молодший сміється.

Жіноча Ліга, від 18. Союзу України
з Джамейки, Н. Р. \$25; по \$10: Н.
Гайдамаха, пані М. Кайнер, В. Во-
зний, а по \$5: Н. Геду, Ніколаєс Рес-
таврент. Разом \$65. — Коляда: Укр.
Демократ. Клуб, Жіноча Секція, від
4. Союзу України з каси \$25; по \$3:
М. Середя, П. Бенцаль; по \$2: А. По-
тошевська, М. Ленчук, Р. Савк, П.
Шпець, Е. Корнаш, К. Стефанович,
П. Мартинчук, І. Р. Собенько; по \$1:
Р. Корчовська, А. Базар, М. Пашо-
вська, С. Похаразав, К. Варчев-
ська, А. Кушнір, Е. Ликтей і В. Ба-
ська. Разом \$55. — Від Укр. Тов. Не-
гайної Помочи: М. Демкович \$10; А.
Мінер \$5; по \$2: І. Кадай, А. Черняк,
М. Ітанів; А. Самохвач \$1. Разом
\$22.

Загальна сума \$142, вислана
до Комітету в Філядельфії.

Петро Кучма,

касир Об'єданого Комітету.

ДЯКОВИТЕЛЯ-ДІРГЕНТА

УКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛАВНА
ЦЕРКВА В SCRANTON, PA.

пошукує

ДЯКОВИТЕЛЯ,

котрий провадив би хор, улажував
концерти, представляв і т. п. Плат-
ня згідно з умовою. Посаду можна
заняти від початку травня 1946 року.
JOHN WOLOSIN, рек. секр.,
919 Quincy Ave., Scranton, Pa.

В кожній українській хаті
повинен знаходитися часопис
„Свобода“.

РЕВМАТИЗМ

Хто терпить біль ревматизму без
різниць в якій місці вас болить,
наш новий винахід напевно вам
поможє. Бо тільки приложити до
того місця де вас болить а в про-
тязі одної години перестане вас
боліти.

Спробуйте і напишіть до нас
а неможете — це вас небу-
де коштувати ані одного цента,
ми вишлемо вам наш винахід
зовсім безплатно.

Наша адреса:

W. SOBOKOWSKI
320 E. 34th St., New York, City
c/o Sup.

МИРОН ЛИТВИН
І СИН

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

Обслуга шира і чесна
801 SPRINGFIELD AVENUE,
Cor. Springfield Ave.

Phone: ESsex 3-9090

НЕ ВИДАВАЙТЕ ЗАБАГАТО

Завжди ШАДІТЬ дещо
з вашого забезпечення.

Ми улажуємо пре-
красний ЦІЛІЙ \$150.00
ПОХОРОН за

У випадку смутку в родині клієнта!

KAIN MORTUARIES, INC.

Найбільший український
погребовий зарядчик
в Америці

S. KANAI KAIN, Pres.

433 STATE STREET

PERTH AMBOY, N. J.

Phone PE 4-4646

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИК

86 ELIZABETH AVENUE,
NEWARK, N. J.

Phone Blagow 3-5763

ELIZABETH, N. J.

225 WEST JERSEY STREET

Phone: EL 2-3611

ІВАК БУНЬКО

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИК

заряджує погребам во-
ніні так низький як

ОБСЛУГА НАЙКРАЩА.

JOHN BUNCO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.

Rigified funerals as low as \$180.

Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИК

Занімаєсь похоронним
в BRONX, BROOKLYN, NEW
YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.

BRANCH OFFICE & CHAPEL
707 Prospect Avenue,
(Cor. E. 155 St.)
BRONX, N. Y.
Tel: MErose 5-6877

Всім моїм Костюмерам
і Прихильникам
ж е л а ю
Щасливих і Веселих Свят
ВЕСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВОГО
і Многих Літ
Stephen Nowacki
601 Lehigh Avenue, Palmerton, Pa.

SURMA
RADIO BALL & CONCERT
SUNDAY, MAY 26, 1946
WEBSTER HALL, 119 E. 11th ST., N.Y.C.
COMMENCING 8 P.M. ADM. 83¢ PLUS 17¢ TAX
TOTAL \$1.00
GALA ALL-UKRAINIAN
FLOOR SHOW
POPULAR AMERICAN-UKRAINIAN ORCHESTRA
EVERYONE WELCOME

Михайло Насевич
ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ
ПОГРЕБНИК
Cor. Franklin & Brown Streets
PHILADELPHIA, PA.
ДАЛЕКО МЕНШЕ
Це шира правда, що наша услуга коштує да-
леко менше, ніж пересічна людина є встані за-
платити. Це річ природна, що хто бамає якоїсь
спеціальної услуги, той надіється спеціальних
коштів за ту услугу.
Але кожна родина може домогатися від нас
услуг, і не лаятись якихнебудь спеціальних кош-
тів. Наші услуги є мінімальні і є встані задово-
лити всякі людські домогати.
STEPHEN J. LEWISIAK & SON
FUNERAL DIRECTORS
Обслуга українців у Джерсі Сіті і Байонні вже
понад 25 років.
34 E. 25th St., BAYONNE, N. J.
Phone: BAyonne 3-0540

CHARLES HAD NO DIFFICULTY
FOLLOWING JAKKO'S TRAIL
IN THE SOFT EARTH.

IT LED STRAIGHT
TOWARD TARZAN'S
TREE-HUT AND
CHARLES SOON
SIGHTED IT.

A FEW MINUTES LATER,
CHARLES STEALTHILY
OPENED THE DOOR
OF THE HUT.

SEEING THE DIAMOND
CHARLES STARTED FOR
IT---TARZAN MOVED
AND INSTANTLY THE
APACHE RAISED HIS
RIFLE.

Шарль не мав труднощів
найти слід Джака на м'якій
землі.

Слід провадив просто до
Тарзанової колиби і Шарль
швидко її побачив.

За кілька минут Шарль
крадькома відтворив двері ко-
либи.

Побачивши діамант, Шарль
посягнув по нього. Тоді саме
Тарзан порушився, а апаша
змісця підняв свій кріс.

ТАРЗАН, ч. 1367. Закритий.